

MEDIA AND CYBER DIMENSIONS OF SOCIAL AND POLITICAL DISCOURSE

DOI: 10.46340/eppd.2021.8.6.6

Yuliia Zavhorodnia, PhD in Political Science

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3500-8638>

National University "Odesa Law Academy", Ukraine

FEATURES OF PROTECTION OF CHINA'S NATIONAL INTERESTS WITHIN CYBERNETIC SPACE

Юлія Завгородня, к. політ. н.

Національний університет «Одеська юридична академія», Україна

ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ КИТАЮ В МЕЖАХ КІБЕРНЕТИЧНОГО ПРОСТОРУ

The study focuses on current aspects of the impact of cyberspace on political processes, confrontations that may pose a threat to China's national interests. For most of the Earth, China's level of development is a model for improving progressive capabilities in its own nations. Ukrainian society also has valuable experience in China's economic and industrial sector. Because society itself encourages the formation of new items needed among the population.

However, in the context of globalization processes, there are a number of problems that individual countries cannot solve. In many processes and cataclysms, the modern states of the world unite, support each other and help everyone. However, in cyberspace, it is very difficult to create a single system of action for all countries of the world with different formats of government and political systems in general. Consequently, at the present stage of world development, much of the protection of cyberspace is carried out by each individual country.

Therefore, much attention is paid to the progressive country of the world, which was able to create a significant percentage of goods that are distributed around the world. However, in political processes, most democracies around the world characterize China as a conservative closed state. At the same time, the country's leadership intends to create so-called alternative cyberspace, which will be under the control of public authorities in order to protect against possible cyberattacks from various stakeholders, both internal and external.

To do this, the article analyzes the system of government agencies that protect cyberspace, their powers, and the current influence and responsibility of individuals for possible anti-national sentiments and changes in the political elite and other issues related to influencing political processes. After all, political conflicts in their modern form are moving to the cyber plane and creating new forms of confrontation between political actors. China has its own specific governance and influence on public sectors and is, therefore, an interesting object for research into the protection or limitation of cyberspace in the public worldview.

Keywords: cyberspace, national interests, political conflicts, Chinese political consciousness, globalization processes.

Визначення проблеми. Сучасний політичний світ розпочинає будівництво нових форм взаємодії та активності в Інтернет просторі. Держави на різних континентах світу розпочинають індивідуальну боротьбу з кібератаками, які негативно впливають на розвиток суспільства. Свою ліберальну позицію показують демократичні країни світу та разом з тим усі впливові держави

намагаються створити механізми для захисту кіберпростору. В міжнародному спілкуванні атаки на інформаційні ресурси розцінюють політичну боротьбу, як елемент більших можливостей впливу на інші країни, як складову нового рівня взаємовідносин і навіть, як елемент обмеження інформаційного простору з метою захисту національних інтересів.

Китай все більше цікавить науковців та дослідників. Сучасна наукова спільнота здійснюючи аналіз щодо свободи слова, захисту прав і свобод людини та громадянина створює певні узагальнення, що у політиці Китаю здійснюються певні позитивні зрушення, щодо конституційного захисту прав людини. А тому, поєднання особливостей консерватизму в системі управління і невинного сучасного прогресу глобального масштабу вносить зміни у політичну свідомість та політичну культуру суспільств з жорсткою системою управління.

Проблеми щодо захисту кіберпростору, створюють умови для формування **дослідницьких завдань**, таких як:

- визначити структуру кіберпростору в глобальному світі, його регіональний поділ та вплив на політичні процеси;
- проаналізувати структуру кіберпростору Китаю;
- визначити вплив інформаційних потоків на політичні процеси в Китаї;
- дослідити повноваження органів управління щодо розповсюдження інформаційних потоків в Китаї;
- здійснити порівняльний аналіз конфлікту інтересів захисту кіберпростору Китаю та глобальної інформаційної системи.

Аналіз попередніх публікацій. Звертаючись до наукових праць, присвячених вивченню кіберпростору, його захисту та політичної значимості окремо варто виділити ґрунтовні дослідження Н.В. Василенко, Д.В. Дубова, Ю.В. Завгородної, Д.С.Черняк та ін. Однак, усі наукові дослідження узагальнюють сучасні інформаційні потоки, їх роль в політичних процесах. Разом з тим, потребує предметної уваги саме Китай, як впливовий учасник світового політичного процесу. А тому, **метою** наукового дослідження є механізми захисту кіберпростору Китаю, в сучасних глобалізаційних процесах світу, визначення позитивних та негативних аспектів захисту кіберпростору.

Під час наукового дослідження застосовувались такі **методи**, як порівняльний метод при аналізі кількісного показника населення в Китаї та Європейському Союзі, що суттєво впливає на кіберпростір та процеси протиборства. Історичний метод допоміг проаналізувати вплив форми правління та політичного режиму на сучасний лад управління в системі інформаційного простору. Метод моделювання допоміг сконструювати сучасні форми захисту у кіберпросторі загалом, визначити небезпеки та перспективи в розвитку інформаційного простору. Системний аналіз сприяв уточненню взаємодії політичних інститутів Китаю за допомогою сучасних політико-правових норм, високого рівня ідеологічного сприйняття та особливій формі політичної культури.

Основний матеріал. Саме шляхом жорсткого контролю медійних ресурсів та інтернет ресурсів слідує Китайська Народна Республіка. Ця країна має свої індивідуальні особливості політичної системи та взаємодії з громадянами держави. Однак, це не заважає державі разом з її громадянами прогресувати та збільшувати економічний ріст країни. За формою правління Китай є республікою, в ній функціонує однопартійна система, єдиною партією цієї країни є Комуністична партія, по формі державного устрою Китай є унітарною державою, що показує ієрархію органів управління з чіткою системою розподілу повноважень¹.

Самі зміни та трансформації у системі суспільства походять від громадян. Оскільки, мешканці країни, з давніх часів, характеризуються високим рівнем соціально-політичної активності, яка націлена на підвищення рівня достатку для життя суспільства. Окрім того, китайці визнають, що їх доля залежить від власних зусиль та можливостей, але меншою мірою від божественних покровителів. Історія Китаю багата зразками підвищеної соціальної мобільності та рухами, які ставали масовими з залученням великої кількості громадян. Тому сучасною правлячою елітою в парламенті у 2002 році було прийнято зміни до Конституції КНР, як символ для суспільства, що права громадянина є важливим елементом для китайського суспільства².

А отже, для сучасної КНР регламентація прав людини на новому рівні стала відправною точкою, для пере форматування політичної системи під сучасну глобальну систему взаємовідносин.

¹ Василенко, Н. В. (2020). Державний устрій та форми правління Китаю: конституційно правовий аналіз. *Знання. Освіта. Освіченість*, 47, 3.

² Там само.

Адже, прогресивні демократичні країни світу основою для усіх форм взаємодії регламентують головне пріоритет прав людини, як найціннішої форми існування у світі. Однак КНР, все ж таки залишається в позиції того, що питання, яке направлене на права людини, варто вирішувати, насамперед, у внутрішній правовій площині держави, за допомогою санкційних механізмів, які передбачені окремими галузями права¹. Така позиція є досить суперечливою, адже більшість країн світу на наддержавному рівні формують єдиний алгоритм дій для захисту прав людини, а захист на рівні країни можна розглядати, як санкції для власних громадян, а не захист.

Яскравим прикладом суперечливого стану власних громадян стало право на пересування в умовах пандемії корона вірусу та обмежень органів управління в багатьох країнах світу. Науковці акцентують увагу на доцільності окремих обмежень свободи пересування, в аспекті самоізоляції та нагляді, що стало основою заворушень та невдоволень в окремих країнах, бунту та мітингів². В даному випадку ціль більшості країн світу це захистити власних громадян за допомогою санкцій, однак в силу демократизації в більшості напрямках такі обмеження сприймалися досить важко. На противагу цьому у Китаї суспільство було більш дисципліноване та відповідальне під час санкційних заборон, як приклад чіткої системи управління та можливих заходів відповідальності.

В сучасному глобальному інформаційному просторі існує достатня свобода щодо світосприйняття та висловлювань в напрямку політичних процесів. В кіберпросторі Китайська народна республіка, за останнє десятиріччя, також формує власну систему дій щодо укріплення національного інформаційного суверенітету, що створює двозначну форму сприйняття у світі. Так, з одного боку, Сполучені штати Америки неодноразово наголошували на спробах руйнації цілісності мережі Інтернет впливом КНР, оскільки державні структури відповідного спрямування здійснюють активну діяльність щодо моніторингу процесів антидержавних з специфічним контентом та його цензурування. З іншої точки зору можемо це трактувати, як захист державницьких інтересів з жорсткою системою реагування та санкціонування.

Звичайно, політика КНР є зрозумілою та далекоглядною для розвитку власного медійного сегменту, однак в межі принципів демократичних країн це мало вписується. Ще однією важливою складовою є кількість користувачів мережі Інтернет, яка в Китаї досить велика. Так до прикладу у 2013 році показники користувачів Інтернет у КНР та користувачів Інтернет в усьому ЄС перевищувались у разі³. Звичайно, одним із пріоритетів, є чисельність населення та прогресивний розвиток Китаю, який відбувається досить швидко. В свою чергу у Європі спостерігається старіння населення та значне зменшення чисельності молодих людей, які є рушієм прогресу та сприйняття новітніх розробок.

Прогресивність Китаю також прослідковується у політичних рішеннях та стратегічних напрямках розвитку. Політична еліта країни визначальним напрямком у розвитку виділяє саме розвиток інформаційно-кібернетичних технологій та мережі Інтернет в цілому, що є основним напрямком для економічного зростання держави. Окрім цього, в промисловій сфері продовжується нарощення потужностей у виготовленні сучасної електроніки, як допоміжного інструменту та створення програм, які сприятимуть вдало використовувати таку сучасну техніку.

Політичні лідери Китаю уже довгий період часу знаходяться в стані пошуку так званої «золотої середини» у розвитку ІКТ та дотриманні внутрішньої стабільності у суспільстві. З метою захисту національних інтересів збільшується контроль за використанням Інтернету, однак разом з тим, продовжує збільшуватись його використання для розвитку самого Китаю. А тому, вирішення питання щодо захисту національних інтересів у сучасному Китаї є досить актуальним та потребує аналізу системи контролю, яка продовжує вдало діяти, санкціонувати незаконні дії, обмежувати їх, блокувати і тим самим показувати впливовість держави в інтернет просторі.

На думку Дубова Д.В. у Китаї умовно можливо виокремити два основні напрями контролю. Перший напрям так званого «низького рівня», а другий «високого рівня». Перший рівень контролює не технологічні, а регуляційні та організаційні методики котрі стосуються цензури, тобто

¹ Там само.

² Krusian, A. R., Zadoia, I. I., Maslova, Y. I., Zayhorodni, Y. V. (2020). The Institutional and Legal Justification of the Restriction of Freedom of Movement in Conditions of Counteraction the Spread of the Covid-19 Pandemic. *San Gregorio de Portoviejo University* <<http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/14526/The%20Institutional%20and%20Legal%20Justification%20of%20the%20Restriction%20of%20Freedom....pdf?sequence=1&isAllowed>> (2020, вересень, 17).

³ Дубов, Д. В. (2014). *Кіберпростір як новий вимір геополітичного суперництва*. НІСД, 192.

допустимості окремого контенту, його непорушності національних інтересів. Другий «Високий рівень» здійснення контролю, передбачає обмеження поширення так званої небажаної інформації, яка пов'язана з інформаційно-кібернетичними технологіями, з метою контролю над внутрішнім станом суспільства, впливом на його свідомість. Сучасники називають це новим виміром для прояву домінування в просторі країни¹.

Американський вчений Д. Мульвенон відзначає, що бюрократична регулююча складова є високо ефективним інструментом для побудови системи захисту при формуванні рішень безпеки КНР в напрямку Інтернету. Оскільки нормативно правова база Китаю санкціонує відповідальність за наповнення тексту чи контенту не лише на суб'єкта, який його виклав, а також на провайдера інтернет послуг, тим самим змушуючи самих провайдерів хвилюватися та моніторити дотримання норм права Китаю щодо інформації у мережі².

Разом з тим, суспільство усвідомлюючи можливі ризики та санкції зі сторони суб'єктів управління проаналізують власний контент, який бажають використати для публічного оприлюднення в мережі.

Тому, в жорстко контрольованій системі Інтернет простору важко виділяти можливі кіберконфлікти, які стосуються суб'єктів внутрішніх, оскільки, висловлюватись в мережі публічно щодо питань влади, політики, управління та загалом національних інтересів країни, тим самим можливо нашкодити собі. Оскільки, така система працює і органи управління ефективно виконують свою функції, то більша загроза для кіберпростору Китаю може бути із зовні. Адже уже що ефективне, функціональне, не хаотичне, завжди привертає увагу та критику, що самого механізму. Така зовнішня загроза може діяти з різних напрямків та механізмів, а одним із напрямків є свідомість громадян щодо власної політичної системи.

Для освідомлення впливу політичної еліти у кіберпросторі та можливість індивідами об'єктивно оцінювати політичні процеси варто звернути увагу на політичну свідомість, яка у Китаї має особливість, оскільки містить традиційну напрацьовану форму, через політичну освіту.

Оскільки у Китаї, домінує одна Комуністична партія, тому політологічна освіта є значно ідеологізована та здійснюється за консервативними традиціями у регламентований спосіб. Освітні заклади, існуючі політичні організації лише від правлячої партії, окремі громадські об'єднання під час проведення заходів з політологічної освіти чітко дотримуються вираженим ідеологічним мотивами і орієнтують громадян держави на вірність ідеалам тоталітарного механізму.

Такі процеси проявляються, при підготовці викладачів та спеціалістів з політологічної освіти в Університеті Фошен: інститут політологічної освіти поєднує кафедру політологічних наук, марксизму-ленінізму, історіографії, педагогіки та психології³. Освітні плани щодо підготовки кадрів з цієї галузі знань, як і з інших, здійснюється централізовано Міністерством освіти та обов'язкові для всіх вищих навчальних закладів всіх форми власності.

Науковці відзначають, що політологічна освіта у Китаї формується для конкретної мети а саме, затвердження влади однієї партії над усім суспільством. Зі школи і до вищих навчальних закладів особи отримують політологічну освіту, що залежить від принципів комуністичної сили⁴.

За останні два десятиліття розвиток інформаційного простору і захист Китаю суттєво змінюється. КНР нарощує захист своєї інформаційної системи і баз даних, а органи управління встановлюють нові межі заборон в інформаційному просторі. У сучасному світі збільшуються хакерські атаки, які отримують бази даних, які слабо захищені. Для Китаю важливо, також приймати участь у створенні загальної державної системи захисту, що буде показником захисту власних громадян так і країни в цілому.

До найновітніших заборон відносяться обмеження зберігати дані про користувачів з КНР поза територіальними межами самої країни. В силу таких обмежень, органи влади уже надіслали попередження з потребою збільшити контроль з метою захисту даних оператору он лайн замовлення послуг таксі, оскільки їх акції розміщені на фондовому ринку, який знаходиться в Сполучених Штатах Америки.

Так звані технологічні експерти в Китаї досліджують можливі слабкі місця в інформаційній системі загалом і створюють обмеження для публічного обговорення слабких аспектів окремих баз

¹ Там само, 193.

² Там само.

³ Черняк Д.С. (2011) Політична освіта, як один з чинників демократизації суспільства. *Соціальна психологія*, 2, 40.

⁴ Там само.

даних, які можуть бути використанні проти таких систем даних. Тобто сучасний механізм захисту національних інтересів та інформаційної системи загалом політична еліта Китаю формує за допомогою ряду обмежень та заборон, як єдине локальне джерело впливу на інформаційні потоки та мобільність інформації, її обробку та використання у індивідуальних цілях великих політичних гравців світу.

Так, нові правила які розпочинають діяти з вересня місяця, підготовлені органами управління КНР, регламентують заборону збирати, продавати та публікувати відомості щодо проблем в захисті мережевого продукту. Якщо громадянином чи експертом було помічено таку уразливість, то варто в першу чергу повідомити уряд, який відшукає механізм для усунення недоліків. Обов'язковою умовою та заборонаю є передача інформації про уразливість міжнародним організаціям чи окремим суб'єктам, якщо вони не є виробниками цього продукту.

До центральних органів управління Китайської Народної Республіки, які діють та контролюють питання захисту кіберпростору відносяться: управління КНР з питань кіберпростору, поліція, галузеві міністерства, уряд.

Відносно управління по питанням кіберпростору, то його ще називають Адміністрацією кіберпростору Китаю, саме цей орган є ядром регулювання інформації, її допустимості, нагляду та контролювання інтернет простору в межах Китайської народної республіки. Даний орган був заснований у 2014 році, як сучасний інформаційний інститут у структурі політичної системи.

Однак, ще у 2011 році було створено окремий орган Національне Інтернет інформаційне бюро, яке було підзвітне Міністерству промисловості та інформаційних технологій, основною метою якого було розвиток інформаційних технологій та координування загальних умов щодо інформаційної безпеки в країні. Разом з тим, уряд як орган, який у практичній дійсності зустрічається з проблемами протиборства та непорозумінь з використанням кіберпростору, ініціював створення окремого органу для впливу на процеси в мережі Інтернет. Оскільки, функції спостереження та координації не допомагали результативно впливати на окремі випадки інформаційного хаосу.

Тому, окрім управління КНР з питань кіберпростору, було сформовано Державну інформаційну мережу Інтернет. Так, Державною радою КНР прийнято нормативно-правові основи, які надають повноваження органам управління кіберпростору конкретні повноваження контролювати інформаційний вміст в Інтернеті. Важливу роль в системі органів контролю надано правоохоронним органам, з метою нагляду та управління за інформаційним контентом, а найголовніше наявністю можливостей застосування впливу на порушників правил використання внутрішнього кіберпростору Китаю.

Ще одним важливим елементом контролю стали підрозділи з бізнес департаментів, які були частиною п'яти бізнесових відділів, це такі, як: Бюро роботи з коментарями в Інтернеті, Бюро управління мобільними мережами, Бюро соціальної роботи в мережі, Бюро міжнародного співробітництва та Кібер Бюро координації безпеки. Такий поділ галузевого спрямування демонструє появу чіткого механізму дії та конкретний контент в інформаційному просторі, з чітким механізмом впливу та конкретною мірою відповідальності в вигляді заборон та обмежень в публікації, видалення її з мережі.

Що стосується формування окремих напрямків законодавчої діяльності, потреби нормативного врегулювання заходів впливу та визначення міри повноважень, то у 2018 році Комуністична партія Китаю офіційно оприлюднила створення комітетів у напрямках всебічного поглиблення реформ, кібербезпека та інформація, фінансово-економічний комітет та група закордонних справ. Пріоритет такої діяльності посилює можливість прийняти рішення в напрямку мережевої безпеки за допомогою збільшення повноважень окремим підрозділам галузевого спрямування.

Організація системи управління питаннями кіберпростору у Китаї зосереджує свою увагу на створенні комплексу правових норм, які допоможуть впровадити основні принципи, щодо розповсюдження інформації в інформаційному просторі на території країни, таким чином, щоб її не можливо було використати проти самої країни чи окремих її громадян. Окрім того, важливим завданням для усіх підрозділів, які мають відношення до інформаційних потоків координувати та посилювати управління над інформаційним змістом Інтернету.

Тобто враховуючи усе вищезазначене, бачимо, що за останнє десятиліття система органів управління та координації інформаційними потоками у Китаї суттєво розвинулась та реформувалась. До уповноважених суб'єктів поставлено чіткі завдання та наділено рядом повноважень. Їх роль для захисту кіберпростору досить серйозна та відповідальна. Зміни відносяться і до напрямку

безпосередньої діяльності і сфери нормативного забезпечення для наділення чіткими повноваженнями, що показує цілісність та структурованість реформаторських дій у напрямку кіберзахисту країни.

Під час дослідження Китайської Народної республіки стає чітко зрозуміло, що в сучасному китайському суспільстві національні інтереси стоять на вищому рівні ніж права та свободи людини і громадянина. Говорити, що це як негативне явище для сучасного геополітичного світосприйняття можливо, однак вникаючи їх внутрішню політичну систему, враховуючи історичні, культурні, політико-правові цінності можливо стверджувати, що саме такі пріоритети та акценти у прийнятті політичних рішень допомагають КНР залишатися країною з високим економічним потенціалом, конкурентним представником прогресивних країн світу.

В свою чергу варто відзначити, що в силу ряду негативних аспектів захист національних інтересів Китаю у кіберпросторі продовжує удосконалюватись та індивідуалізуватись під власні інтереси та пріоритети. Роль системи органів управління у впливі на кіберпростір висока та чітко орієнтована. Сформовано державні органи, які відповідають за дану сферу. А найголовніше, це суспільне мовчазне визнання санкційної системи кібернетичного управління в державі, що не потребує міжнародної критики та осуду, адже міжнародна спільнота акцентує власний пріоритет це інтереси, права та свободи людини, якщо громадяни Китаю в більшій мірі позитивно сприймають систему управління, вирішення проблем та кіберконфліктів, тому можна стверджувати, що інтереси та права людини у Китаї повністю влаштовують її громадян.

Окрім того, захист національних інтересів Китаю в кіберпросторі продовжує удосконалення в межах інформаційного простору країни. Органи управління працюють над відповідністю контенту допустимим правилам розповсюдження внутрішньодержавної інформації, а також моніторингом можливих вразливих систем та зовнішніх загроз. Політична система містить чітку ієрархію і таким самим чином формує механізми для захисту національних інтересів.

References:

1. Vasylenko, N. V. (2020). *Derzhavnyy ustroy ta formy pravlinnya Kytayu: konstytutsiyno pravovyy analiz* [Government and forms of government in China: a constitutional and legal analysis]. *Znannya. Osvita. Osvichenist* [Knowledge. Education. Education], 47, 1-5. [in Ukrainian].
2. Krusian, A. R., Zadoia, I. I., Maslova, Y. I., Zavhorodni, Y. V. (2020). The Institutional and Legal Justification of the Restriction of Freedom of Movement in Conditions of Counteraction the Spread of the Covid-19 Pandemic. *San Gregorio de Portoviejo University* <<http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/14526/The%20Institutional%20and%20Legal%20Justification%20of%20the%20Restriction%20of%20Freedom....pdf?sequence=1&isAllowed>> [in English] (2020, September, 17).
3. Dubov, D. V. (2014). *Kiberprostir yak novyy vymir heopolitychnoho supernytstva* [Cyberspace as a new dimension of geopolitical rivalry]. NISD. [in Ukrainian].
4. Chernyak, D. S. (2011). *Politychna osvita, yak ody z chynnykiv demokratyzatsiyi suspil'stva* [Political education as one of the factors of democratization of society]. *Sotsialna psykholohiya* [Social Psychology], 2, 38-43. [in Ukrainian].